

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH W 2003 ROKU

Opracował: Zespół Planowania, Sprawozdawczości i Spraw Międzynarodowych

W czerwcu 2003 roku minęło 10 lat od nadania osobowości prawnej Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Fundusz działa w ramach systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce, w którym aktualnie funkcjonują także:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Podstawą prawną funkcjonowania Funduszu jest ustawa – Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. Ustaw Nr 62 poz. 627 z późniejszymi zmianami) oraz Statut nadany przez Zarząd Województwa Śląskiego.

Fundusz jest istotnym instrumentem wdrażania regionalnej polityki ochrony środowiska. Dofinansowanie zadań przez Fundusz następuje z uwzględnieniem zasad i warunków określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska, zgodnie z II Polityką Ekologiczną Państwa oraz Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000–2015 i „Programem ochrony środowiska województwa śląskiego do 2004 roku oraz celami długoterminowymi do roku 2015”.

WFOŚiGW w Katowicach wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć realizujących cele długookresowe i krótkookresowe zapisane w wojewódzkim

programie ochrony środowiska oraz zapewniających absorpcję środków unijnych dla osiągnięcia w województwie śląskim stanu środowiska zgodnego z warunkami określonymi w umowie akcesyjnej.

W 2003 roku ukończono pracę nad „Strategią WFOŚiGW w Katowicach”, która obejmuje wieloletni plan finansowy, politykę jakości i środowiskową oraz programy operacyjne.

Wdrożony został w Funduszu Zintegrowany System Zarządzania Jakością i Środowiskowego. Opracowana została Księga Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością i Środowiskowego, która zawiera opis funkcjonowania w Funduszu tego systemu, opracowanego zgodnie z wymaganiami międzynarodowych norm: ISO 9001:2000 oraz ISO 14001:1996. Polityka jakości i polityka środowiskowa została sformułowana przez Zarząd.

Fundusz w dniu 03.06.2003 roku otrzymał Certyfikat zgodności z wymaganiami norm ISO 9001 i ISO 14001 w zakresie gromadzenia i gospodarowania środkami finansowymi, z ich przeznaczaniem na dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych, poprawiających stan środowiska w województwie śląskim.

Fundusz posiada własną stronę internetową (www.wfosigw.katowice.pl), na której można znaleźć nie tylko podstawowe informacje o Funduszu, ale i o programie dofinansowania zadań ekologicznych, w tym wzory wniosków i wykaz dokumentów wymaganych w procedurach przyznawania dotacji oraz pożyczek.

1. Gospodarowanie środkami finansowymi w 2003 roku

Środkami finansowymi w 2003 roku WFOŚiGW gospodarował zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Go-

spodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Kontynuowano działania mające na celu zapewnienie efektywności gospodarowania środkami, w tym strategię dofinansowywania zadań WFOŚiGW,

Tabela 1. Struktura wpływów WFOŚIGW w latach 2001-2003 (w mln zł)

Lp.	Wpływy	2001	2002	2003
1.	Wpływy z opłat i kar:	93,7	124,8	117,4
1.1	<i>z opłat za korzystanie ze środowiska</i>	93,0	106,6	88,6
1.2	<i>administracyjnych kar pieniężnych</i>	0,7	0,8	0,4
1.3	<i>nadwyżek opłat z funduszy gminnych</i>	0,0	17,4	28,4
2.	Zwroty rat pożyczek	130,3	117,7	128,3
3.	Wpływy z działalności Funduszu	62,3	55,8	35,7
4.	Pomoc zagraniczna	1,5	2,0	1,5
5.	Inne	1,0	0,2	1,6
	Razem	288,8	300,5	284,5

Tabela 2. Struktura wydatków WFOŚIGW w latach 2001-2003 (w mln zł)

Lp.	Wydatki	2001	2002	2003
1.	Dotacje i dopłaty do kredytów	73,7	86,6	90,1
2.	Pożyczki i kredyty preferencyjne	145,2	173,2	237,1
3.	Koszty działalności Funduszu	10,0	9,2	9,4
4.	Inwestycje własne	0,7	0,6	1,4
5.	Pomoc zagraniczna	0,3	3,2	1,5
6.	Inne (nagrody za działalność, kapitałowe)	6,4	1,1	2,3
	Razem	236,3	273,9	341,8

uwzględniającą poprawę stanu środowiska przy zachowaniu:

- preferencji i dostępności środków finansowych,
- odtwarzalności środków Funduszu,
- ciągłości zasad finansowania,
- funkcji pewnego i terminowego płatnika.

Udzielenie dofinansowania ze środków Funduszu poprzedzane było analizą wielkości planowanego efektu ekologicznego i kosztu jego uzyskania, zabezpieczenia udzielanych pożyczek i dotacji (tabela 1). Wypłata środków następowała w ratach, z uwzględnieniem zasady wypłaty kolejnych rat dopiero po rozliczeniu kwot wcześniej przekazanych. Prowadzone były kontrole realizacji rzeczowej i finansowej zadania u wnioskodawcy. Właściwą realizację umów egzekwowano także poprzez interwencje pisemne lub wstrzymanie wypłat. W uzasadnionych przypadkach, na prośbę wnioskodawcy, umowy były aneksowane.

Kolejny rok podejmowano działania dla efektywnego zagospodarowania powierzonych Funduszowi środków Rządu Szwajcarii przeznaczonych na wsparcie realizacji przedsięwzięć z zakresu ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Funkcjonowały 2 linie kredytów preferencyjnych za pośrednictwem Banku Ochrony Środowiska, co umożliwiło dostęp do środków Funduszu osobom fizycznym i małym przedsiębiorcom.

Fundusz prowadzi pełną dokumentację ksiąg rachunkowych w oparciu o przepisy ustawy o rachunkowości. Prowadzony jest audyt wewnętrzny zgodnie z zapisami ustawy o finansach publicznych.

Sprawozdanie finansowe WFOŚIGW za 2003 r. było zaopiniowane przez niezależnego biegłego rewidenta z firmy „Bufiks” Biuro Usług Finansowo-Księgowych Stowarzyszenia Księgowych w Polsce Sp. z o.o. w Katowicach.

W 2003 roku pomoc Funduszu na finansowanie ochrony środowiska wyniosła 364,9 mln zł, osiągając najwyższy poziom w działalności Funduszu. Kwota ta obejmuje wypłaty z umów dotacji i pożyczek zawartych w 2003 roku oraz z umów zawartych wcześniej. Do pomocy zaliczono również kwotę stanowiącą wartość umorzeń pożyczek dokonanych w 2003 r. (tabela 2).

Zgodnie z przyjętą strategią finansowania najwięcej środków zostało skierowanych na zadania inwestycyjne - 91%. Podobnie jak w latach ubiegłych najwyższe wydatki poniesione zostały na zadania ochrony atmosfery - 44% wydatków na inwestycje. Niewiele mniej środków wydatkowano na zadania z ochronie zasobów wodnych - 142 mln zł, co stanowi 43% wydatków. Świadczy to o zmianie kierunku dofinansowania zadań przez Fundusz – na zadania ochrony wód. Przedsięwzięcia z tego zakresu należą do głównego kierunku zadań planowanych do finansowania ze środków strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej.

2. Działalność WFOŚiGW na rzecz pełnej absorpcji środków Unii Europejskiej

Fundusz ISPA

Komitet Zarządzający ds. Funduszu ISPA zaakceptował w latach 2000 – 2003 8 projektów w sektorze wodno-ściekowym z terenu województwa śląskiego (dla miast: Gliwice, Ruda Śląska, Rybnik, Katowice, Częstochowa, Sosnowiec oraz dla Międzygminnego Związku ds. Ekologii w Żywcu i Samorządowego Chorzowsko-Świętochłowickiego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Chorzowie).

Łączny koszt zadań zatwierdzonych przez Komisję Europejską w województwie śląskim wynosi 407 mln euro, w tym zaangażowanie Funduszu ISPA – 243,3 mln euro. W projektach tych udział środków dotacyjnych z Unii Europejskiej wynosi średnio 60%.

W Funduszu podjęte zostały działania dla określenia szczególnych zasad dofinansowania tych projektów. Już w grudniu 2002 roku zostały podjęte decyzje o dofinansowaniu trzech pierwszych projektów ze środków Funduszu na łączną kwotę 161 mln zł (ok. 35 mln euro), do wydatkowania w latach 2003-2007. Z uwagi na długotrwałe procesy przeprowadzania przetargów międzynarodowych do tej pory nie zostały przygotowane przez beneficjentów Funduszu ISPA odpowiednie dokumenty (harmonogramy rzeczowo-finansowe) pozwalające na uruchomienie, zarezerwowanych na ten cel, środków finansowych Funduszu.

Program SAPARD

W ramach programu SAPARD zrealizowano 30 gminnych projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej dofinansowanych ze środków Funduszu w kwocie 28,3 mln zł. Udział środków unijnych w tych projektach wyniósł 26,1 mln zł (ok. 42% kosztów ogółem zadań).

W trakcie przygotowania jest 7 kolejnych wniosków – wnioskowana kwota ze środków WFOŚiGW - 7,6 mln zł, a przewidywany udział środków programu SAPARD – 6,8 mln zł.

Fundusz Spójności

Fundusz zaangażował się w prace związane ze sporządzeniem wstępnej listy projektów przewidzianych do finansowania z Funduszu Spójności na lata 2004-2006. Przeprowadzono w tym celu konsultacje z gminami oraz analizę wniosków jednostek samorządowych zgłoszonych do bazy danych Urzędu Marszałkowskiego. Na podstawie dokonanej oceny, obejmującej zgodność z warunkami brzegowymi określonymi dla tego Funduszu, opracowano listę regionalnych projektów wnioskowanych do dofinansowania z Funduszu Spójności.

Lista ta przekazana została do Departamentu Integracji Europejskiej w Ministerstwie Środowiska, Woje-

wody Śląskiego, Marszałka Województwa Śląskiego oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Z przedstawionej przez Fundusz listy projektów - 10 to projekty zatwierdzone w 2003 roku przez Ministra Środowiska do przygotowania aplikacji do Funduszu Spójności. Większość zaakceptowanych projektów dotyczy gospodarki wodno-ściekowej i jest związanych z wdrażaniem przepisów Wspólnot Europejskich (głównie dyrektywy 91/271).

Lista projektów wskazanych przez Ministra w roku 2003 obejmuje:

- 7 projektów w sektorze wodno-ściekowym: Gminy: Bytom, Zabrze, Tychy, Jastrzębie Zdrój, Pszczyna, Tarnowskie Góry, Racibórz
- 2 projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi: Gminy: Bielsko-Biała, Sosnowiec,
- 1 projekt z zakresu ochrony przeciwpowodziowej: RZGW Gliwice – Zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz.

Ogólna wartość zaakceptowanych projektów wynosi 2114,5 mln zł, wartość wnioskowanej pomocy z Funduszu Spójności: 1507,65 mln zł (324 mln euro).

Weryfikacja list wojewódzkich proponowanych do dofinansowania ze środków Funduszu Spójności odbywa się w okresach półrocznych. W sporządzonym (na podstawie zgłoszonych wniosków wstępnych) w grudniu 2003 roku wykazie zadań wskazanych przez WFOŚiGW w Katowicach do dofinansowania ze środków Funduszu Spójności znajduje się kolejnych 20 projektów z terenu województwa śląskiego.

Lista projektów obejmuje:

- 15 z zakresu gospodarki wodno-ściekowej,
- 1 dotyczący gospodarki odpadami;
- 2 z zakresu ochrony powietrza;
- 2 dotyczące rekultywacji.

Ogólna wartość tych projektów wynosi 2660,9 mln zł; wnioskowana kwota z Funduszu Spójności 2041,9 mln zł (ok. 440 mln euro).

Fundusze Strukturalne

W oparciu o ustalenia Konwentu Marszałków stworzono warunki do włączenia wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w proces oceny i przygotowania projektów do dofinansowania ze środków funduszy strukturalnych, zwłaszcza w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Fundusz wspomaga również działalność informacyjną prowadzoną przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w sprawie projektów z dziedziny ochrony środowiska zgłaszanych do Sektorowego Programu Operacyjnego - Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. Dla tego Programu instytucją wdrażającą jest NFOŚiGW.

3. Wnioski o dofinansowanie zadań

W 2003 roku do Biura Funduszu wpłynęło 1197 wniosków o dofinansowanie realizacji przedsięwzięć ekologicznych na kwotę ogółem 810,4 mln zł.

Po weryfikacji merytorycznej i formalno-prawnej do dalszego rozpatrzenia zakwalifikowano 1062 wnioski. Wnioskowana kwota pomocy finansowej ogółem wynosiła 752,4 mln zł, w tym na rok 2003 - 289,2 mln zł.

W 2003 roku 135 wniosków na kwotę ogółem 58,0 mln zł (w tym 30,0 mln zł do wypłaty w 2003 roku) nie zostało rozpatrzonych. Były to wnioski głównie niekompletne oraz wnioski dotyczące zadań niezgodnych z listą zadań priorytetowych planowanych do dofinansowania w 2003 roku (tabela 3).

Zarząd i Rada Nadzorcza podjęły decyzję o udzieleniu pomocy finansowej w wysokości 226,5 mln zł na realizację 938 zadań.

Dla 124 wniosków procedura rozpatrywania nie została zakończona wydaniem decyzji o dofinansowaniu. Przyczyną niepodjęcia decyzji o dofinansowaniu zadań było:

- rezygnacja wnioskodawcy z realizacji zadania w 2003 r.,
- niespełnienie wymogów formalno-prawnych związanych z uzyskaniem pomocy finansowej,
- przesunięcia realizacji zadania na rok następny.

Łącznie ze zobowiązaniami z lat poprzednich kwota przyznana na pomoc finansową na realizację 1227 przedsięwzięć ekologicznych w 2003 roku wyniosła 341,7 mln zł.

Dodatkowo do oddziałów Banku Ochrony Środowiska udzielających kredytów preferencyjnych ze środków WFOŚiGW wpłynęły 193 wnioski na kwotę 2,3 mln zł.

Uwzględniając zasady wyboru zadań do dofinansowania w 2003 roku i zobowiązania wynikające z umów zawartych w latach poprzednich ustalono listę zadań przewidzianych do dofinansowania ze środków Funduszu.

Lista zadań priorytetowych w 2003 roku objęła 693 zadań inwestycyjnych (ryc. 1), w tym w ramach:

- ochrony zasobów wodnych
 - 135 zadań ochrony wód,

- 45 zadań gospodarki wodnej i ochrony przed powodzią,
- gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi - 36 zadań,
- ochrony powietrza - 469 zadań,
- zapobiegania poważnym awariom - 8 zadań,
- innych zadań - 2 zadania z dziedziny rozwoju usług na rzecz ochrony środowiska i ochrony przed hałasem.

Do dofinansowania przyjęto 658 zadań pozainwestycyjnych, w tym 227 zadań z zakresu edukacji ekologicznej, 85 z ochrony przyrody i lasów.

Z 1351 wniosków umieszczonych na liście zadań przewidzianych do dofinansowania w 2003 roku:

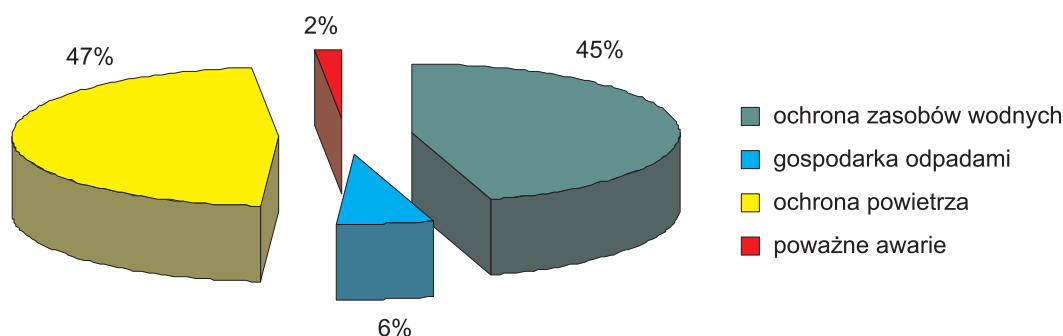
- dla 1227 wniosków podjęte zostały uchwały o dofinansowaniu,
- 80 zadań zostało skreślonych z listy z uwagi na brak uzupełnień dokumentów wymaganych przez Fundusz,
- 44 zadań zostało przeniesionych przez wnioskodawców do realizacji w 2004 roku.

W roku 2003 zakończona została realizacja projektu z udziałem środków zagranicznych p.n. „Obniżenie emisji do powietrza poprzez zastosowanie lub wykorzystanie niskoemisyjnych źródeł ciepła opalanych węglem na terenie województwa śląskiego, współfinansowanych ze środków Rządu Szwajcarii i WFOŚiGW w Katowicach”.

Projekt był realizowany na podstawie Umowy (nr CPF/SWiSS/85/2001 zawartej w dniu 04.09.2001 r.) pomiędzy Fundacją „Fundusz Współpracy” a WFOŚiGW w Katowicach, w okresie od 04.09.2001 r. do 30.10.2003 r.

Projekt wzbudził duże zainteresowanie podmiotów, do których był kierowany. Pełne rozwinięcie realizacji Projektu nastąpiło w sezonie inwestycyjnym 2002 r.

W roku 2003 zgłaszane były kolejne wnioski o dofinansowanie zadań z wykorzystaniem niskoemisyjnych źródeł ciepła opalanych węglem, których finansowanie (po wykorzystaniu środków Rządu Szwajcarii) przejął WFOŚiGW.

Ryc. 1. Kierunki finansowania zadań inwestycyjnych w 2003 roku

Tabela 3. Dofinansowanie zadań proekologicznych w 2003 roku (w tys. zł)

Lp.	Kierunek działania	Udzielona pomoc						
		Pożyczki	Dotacje	Umo- rzenia	Inne			Ogółem
					Dopłaty do kredytów	Linie kredy- towe	Akcje i udziały	
I.	Inwestycje, w tym:	234 682,6	59 798,9	36 622,1	122,8	2 425,6	33,9	333 685,9
1.	Ochrona zasobów wodnych, w tym:	113 954,9	10 886,5	17 037,9	85,5	33,4	0,0	141 998,2
1.1.	Ochrona wód	104 297,6	3 245,2	16 262,6	85,5	33,4		123 924,3
1.2.	Gospodarka wodna	9 657,3	7 641,3	775,3				18 073,9
3.	Gospodarka odpadami i ochrona pow. Ziemi	18 512,3	17 766,8	1 322,2	6,5			37 607,8
4.	Ochrona powietrza	101 775,8	25 518,6	18 242,0	30,8	2 392,2		147 959,4
5.	Zapobieganie poważnym awariom		5 627,0					5 627,0
6.	Inne	439,6		20,0			33,9	493,5
II.	Działalność pozainwestycyjna:	29,6	30 204,9					30 234,5
1.	Ochrona przyrody i lasów		9 758,3					9 758,3
2.	Edukacja ekologiczna		3 855,1					3 855,1
3.	Zarządzanie środowiskowe		9 036,4					9 036,4
3.1.	Monitoring środowiska		6 171,7					6 171,7
3.2.	Programy, badania naukowe, opracowania		1 742,0					1 742,0
3.3.	Programy i projekty międzynarodowe		478,4					478,4
3.4.	Wspomaganie systemu kontroli opłat		644,3					644,3
4.	Inne, w tym:	29,6	7 555,1					7 584,7
4.1.	Profilaktyka zdrowotna dzieci		6 884,7					6 884,7
4.2.	Rolnictwo ekologiczne	29,6	670,4					700,0
III.	Nagrody za działalność							997,5
	Ogółem (I + II + III)	234 712,2	90 003,8	36 622,1	122,8	2 425,6	33,9	364 917,9

Łącznie w czasie trwania „Projektu...” zawarto 435 umów o dofinansowanie 168 zadań na kwotę 28,25 mln zł, w tym:

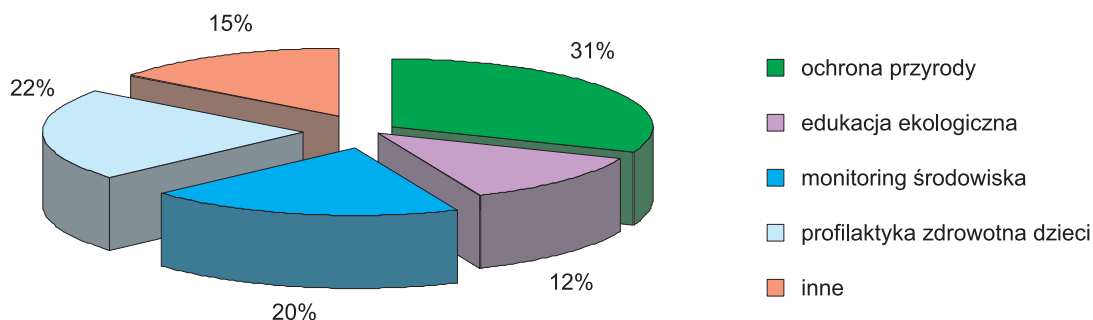
- 122 umowy dotacji ze środków Rządu Szwajcarii na łączną kwotę 5,05 mln zł,
- 178 umów dotacji ze środków WFOŚiGW na łączną kwotę 11,9 mln zł, (w tym 47 umów dotacji na kwotę 2,8 mln zł w zamian za dotacje ze środków Rządu Szwajcarii),
- 135 umów pożyczek ze środków WFOŚiGW na łączną kwotę 11,3 mln zł.

W wyniku realizacji tych zadań uzyskano wymierny efekt ekologiczny w postaci zmniejszenia emisji do

powietrza: pyłu - ok. 398,3 Mg/a, SO₂ - ok. 184,9 Mg/a, B-a-P - ok. 137,1 kg/a.

Na zadania pozainwestycyjne wydatkowano ze środków Funduszu w roku 2003 kwotę w wysokości 30,2 mln zł – 9% wszystkich wydatków, tj. na poziomie roku ubiegłego.

Główne kierunki wydatków to ochrona przyrody, w tym obudowa lasów (31%), edukacja ekologiczna, zwłaszcza dzieci i młodzieży (12%), badania stanu środowiska prowadzone w ramach regionalnego monitoringu (20%), profilaktyka zdrowotna dzieci (22%) oraz prace naukowo-badawcze, rolnictwo ekologiczne i kontrola systemu opłat (ryc. 2).

Ryc. 2. Kierunki finansowania zadań pozainwestycyjnych

Fundusz jest ważnym partnerem w realizacji zadań dla jednostek publicznych. W roku 2003 wydatki Funduszu w ponad 55% dotyczyły jednostek publicznych.

Z pomocy Funduszu korzystały samorządy i jednostki organizacyjne o charakterze publicznym, przedsiębiorcy - niezależnie od formy własności, a także osoby fizyczne (linie kredytowe).

4. Zawarte umowy

W 2003 roku zawarto 1373 umów o dofinansowaniu zadań ze środków Funduszu na kwotę ogółem 332,1 mln zł (tabela 4).

Z procentowego podziału kwot umów zawartych w 2003 roku wynika, że Fundusz wspomagał w 2003 roku zadania służące przede wszystkim (ryc. 3):

- poprawie jakości powietrza – 43%
- poprawie jakości zasobów wodnych – 31%
- gospodarce odpadami i rekultywacji – 14%

Struktura zawartych umów przedstawia się następująco:

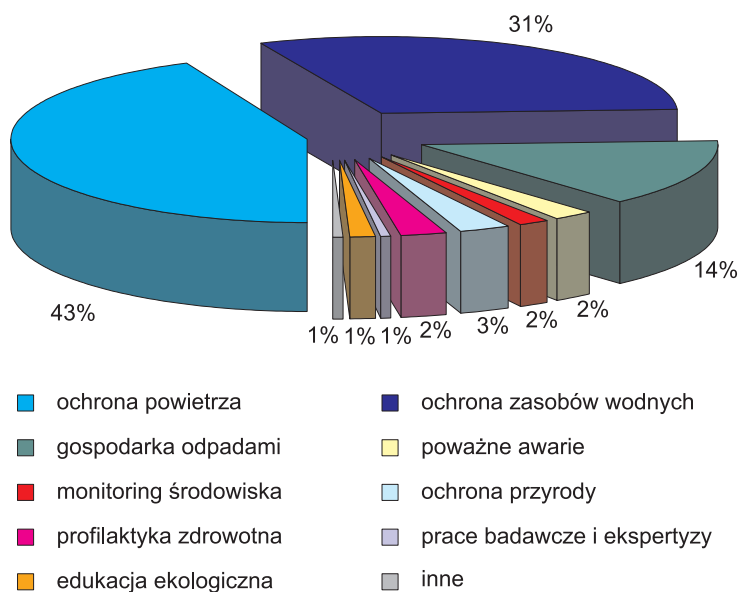
- 713 umów dotacji na kwotę 93,9 mln zł,

- 300 umów pożyczek na kwotę 199,1 mln zł,
- 167 umów umorzenia na kwotę 36,6 mln zł,
- 193 umowy w ramach linii kredytowych na kwotę 2,3 mln zł.

Liczba zawartych umów przewyższa ilość zgłoszonych wniosków, ponieważ większość zadań inwestycyjnych dofinansowywana była w formie dotacji i pożyczek (zgodnie z obowiązującymi zasadami udzielania dotacji i pożyczek). Średnie jednostkowe dofinansowanie wynikające z zawartych umów pożyczek i dotacji wyniosło 289 tys. zł, znacznie mniej niż w roku 2002 – 458 tys. zł. Średnia wartość umowy pożyczki wyniosła

Tabela 4. Ilość i wartość umów zawieranych przez Fundusz (szt./mln zł)

Kierunki finansowania	2001		2002		2003	
	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota	Liczba	Kwota
Inwestycje - razem	711	249,1	1007	483,3	905	300,2
1. Ochrona wód	133	67,3	152	305,9	142	93,6
2. Gospodarka wodna	72	50,8	52	15,6	23	8,5
3. Ochrona powierzchni ziemi	27	28,5	27	20,5	23	46,9
4. Ochrona powietrza	469	98,6	768	135,1	714	144,0
5. Zapobieganie poważnym awariom	10	3,9	8	6,2	3	7,2
Pozainwestycyjne - razem	429	26,3	433	34,0	468	31,8
1. Ochrona przyrody i lasów	48	7,3	56	15,0	55	9,2
2. Edukacja ekologiczna	165	5,5	158	2,7	140	4,1
3. Monitoring środowiska	1	4,8	1	6,1	1	6,1
4. Programy, badania, opracowania	16	1,5	18	1,3	56	2,4
5. Profilaktyka zdrowotna dzieci	170	5,7	170	6,9	173	8,0
6. Inne	29	1,5	30	2,0	43	2,0
Ogółem umowy	1140	275,4	1440	517,3	1373	332,0

Ryc. 3. Kwoty umów zawartych w 2003 r. w podziale na dziedziny

663 tys. zł a dotacji 132 tys. zł. Wielkości te były niższe od podobnych w roku 2002 (odpowiednio 1170 tys. zł i 118 tys. zł).

Zobowiązania wynikające z zawartych umów na koniec 2003 roku wynosiły 259,8 mln zł, w tym 161 mln zł pożyczek uzupełniających środki Funduszu ISPA na

realizację 3 zadań z zakresu infrastruktury wodno-ściekowej w miastach: Gliwice, Ruda Śląska i Rybnik.

Zobowiązania te dotyczą wypłat przewidzianych na 2004 rok (ok. 50%) oraz w latach następnych. Zabezpieczają one finansowanie inwestycji o kilkuletnim cyklu realizacyjnym.

5. Osiągnięte efekty ekologiczne i rzeczowe

ZADANIA INWESTYCYJNE

W roku 2003, przy współfinansowaniu Funduszu, zakończono realizację 385 zadań inwestycyjnych.

Zakończone zadania przyczyniły się do uzyskania następujących efektów rzeczowych i ekologicznych:

- zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery o:
 - 2606 Mg/a zanieczyszczeń pyłowych,
 - 197212 Mg/a zanieczyszczeń gazowych, w tym 1238 Mg/a SO₂,
- oczyszczania ścieków w 11 nowo wybudowanych bądź zmodernizowanych oczyszczalniach ścieków, o przepustowości 65,6 tys. m³/d,
- deponowania zgodnie z wymogami ochrony środowiska 1068 tys. Mg/a odpadów.

OCHRONA ZASOBÓW WODNYCH

W zakresie ochrony wód zakończono realizację 94 zadań, w tym budowę bądź modernizację 11 oczyszczalni pozwalających na oczyszczenie 65621 tys. m³/d ścieków i 425 km kolektorów sanitarnych, umożliwiających odprowadzenie do oczyszczalni 6,2 tys. m³/d ścieków.

Do najważniejszych inwestycji ochrony wód oddanych do eksploatacji w 2003 roku należały:

- wybudowane oczyszczalnie ścieków dla gminy: Pszczyna (przepustowość 5200 m³/d), Lędziny (1300 m³/d), Koszęcin (500 m³/d), Ciasna (220 m³/d),

Zakładów Mięsnych Aleksandria w Konopiskach (150 m³/d) oraz Nadleśnictwa Rudy Raciborskie (15 m³/d),

- modernizacja oczyszczalni komunalnych w Żorach (8716 m³/d), Rudzie Śląskiej (10414 m³/d), Skoczowie (27480 m³/d), Herbach (2126 m³/d), Ustroniu (9500 m³/d),
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w gminach: Cieszyn (18,3 km), Herby (14,5 km), Kłobuck (8,8 km), Olsztyn (8,8 km), Siemianowice Śl. (13,4 km), Suszec (12,6 km), Świerklaniec (16,5 km), Świerklany (16,5 km), Wilkowice (10,6 km).

W zakresie gospodarki wodnej zakończono realizację 35 zadań, których wynikiem jest:

- zwiększenie wydajności stacji uzdatniania wody oraz ujęć wody pitnej 18,1 tys. m³/d i wybudowanie 77 km sieci wodociągowej,
- przekazanie do użytku zbiorników małej retencji Słupsko na potoku Toszeckim (pojemność 1150 tys. m³), Ostrowy na Białej Okszy (563 tys. m³) oraz odbudowa zbiorników: Julianka na rzece Wiercicy (76,8 tys. m³), Siewniok w Nadleśnictwie Koszęcin (101,2 tys. m³),
- odbudowa i modernizacja obwałowań rzeki Małej Wisły (gm. Miedźna) na długości 2,8 km, rzeki Goścynki i Mlecznej (5,1 km),

- odbudowa koryt i regulacja rzek i potoków: Piotrówka (na odcinku 7 km), Koszarawa (5,4 km), Pielgrzymówka (2,0 km),
- budowa urządzeń do wymiany wody na zbiorniku w Pławniowicach.

GOSPODARKA ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

Do eksploatacji przekazano 16 inwestycji, w tym:

- składowiska odpadów komunalnych w Bytomiu (pojemność 351 tys. m³), oraz w Bielsku Białej (469 tys. m³),
- zakład przerobu odpadów na paliwa alternatywne przez „Starol” Sp. z o.o. w Chorzowie (wydajność 29,5 tys Mg/a),
- sortownia surowców wtórnych w Rudoltowicach (2, 4 tys. Mg/a),
- zmodernizowano instalację do termicznej utylizacji odpadów przemysłowych i niebezpiecznych „LOBBE” w Dąbrowie Górniczej (20,0 tys. Mg/a),
- kolejną kwaterę - K2 odpadów niebezpiecznych Centralnego Składowiska Odpadów na terenie byłych Zakładów Chemicznych w Tarnowskich Górach (pojemność 247,8 tys. m³),
- ekologiczne zamknięcie składowisk odpadów komunalnych w Łaziskach Górnych (1,4 ha) i Rydułtowach (1,6 ha),
- zagospodarowanie przyrodnicze terenu po byłych Zakładach Dolomitowych w Bytomiu (o powierzchni 4,8 ha).

Przekazane do eksploatacji obiekty pozwalają na odzysk i wykorzystanie 45,9 tys. Mg/a, zdeponowanie, zgodnie z wymogami ochrony środowiska, 820 tys. Mg/a odpadów komunalnych. Zrekultywowano ponadto 3,0 ha nieczynnych składowisk.

OCHRONA POWIETRZA I OCHRONA PRZED HAŁASEM

W roku 2003 zakończono realizację 237 zadań z ochrony atmosfery, które stworzyły możliwość zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery o:

2606	Mg/a zanieczyszczeń pyłowych,
197213	Mg/a zanieczyszczeń gazowych, z tego:
1238	Mg/a SO ₂ ,
1385	Mg/a CO,
186662	Mg/a CO ₂ .

Do najważniejszych zadań przekazanych do eksploatacji w 2003 roku należą:

- inwestycje dla obniżenia niskiej emisji w zasobach mieszkaniowych w ramach lokalnych programów w gminie Tychy (zmniejszenie pyłu 52,9 Mg/a, SO₂ 25,4 Mg/a), Zawierciu (pył 18,5 i SO₂ 6,6 Mg/a), Bytomiu (pył 7,9 i SO₂ 8,4 Mg/a) Gmina Cieszyn – os. Mały Jaworowy (pył 5,5 i SO₂ 3,6 Mg/a), Bojszowy (pył 6,0 i 4,2 Mg/a) oraz Krzanowice (pył 5,1 i SO₂ 3,0 Mg/a),
- budowa systemu odpylenia dla stalowni Huty „Zawiercie” S.A. (pył 31,75 Mg/a oraz metali ciężkich 7,1 Mg/a),

- modernizacja odpylenia bloku nr 4 i 6 w Elektrowni „Rybnik” (pył 1168 Mg/a), ZEC Katowice (25,1 Mg/a),
- przebudowa źródła ciepła dla Pszczyny (pył 42,6; SO₂ 127,0 Mg/a) oraz w EC Zabrze (pył 10,2 Mg/a),
- zakup dla komunikacji miejskiej 31 autobusów wyposażonych w zespoły napędowe spełniające normę EURO-3 i zmniejszające zanieczyszczenia pyłowo-gazowe do atmosfery dla miast: Cieszyn, Katowice, Sosnowiec, Tychy, Rybnik, Czeladź.

Kontynuowana była przez gminy na terenie województwa akcja zmiany sposobu ogrzewania w obiektach oświatowych i służby zdrowia, co przyczyniło się lokalnie do obniżenia „niskiej emisji”.

Przeprowadzona została przebudowa źródeł ciepła przez inne instytucje, w tym z zastosowaniem alternatywnych źródeł energii:

- na rzecz zabudowy pompy ciepła dla budynków mieszkalnych w Wodzisławiu Śląskim, w budynku parafii w Ślemieniu,
- instalacja solarna w budynkach parafialnych w Kuźni Raciborskiej i Sławikowie – gmina Rudnik,
- budowa źródła energii skojarzonej poprzez zagospodarowanie metanu z KWK Budryk w Ornontowicach.

ZAPOBIEGANIE I LIKWIDACJA POWAŻNYCH AWARII I ICH SKUTKÓW

Realizowano 4 zadania związane z zapobieganiem wystąpienia poważnych awarii, zakończono realizację 2 zadań, w wyniku czego zakupiono dla Ochotniczych Straży Pożarnych sprzęt i wyposażenie pożarnicze i 12 lekkich samochodów oraz dla KM PSP w Siemianowicach Śląskich samochód ratowniczo – gaśniczy, wyposażony w urządzenie do ograniczenia stref skażeń środowiska.

ZADANIA POZAINWESTYCYJNE

W wyniku realizacji 523 zadań pozainwestycyjnych z udziałem środków WFOŚiGW uzyskano następujące efekty rzeczowe i ekologiczne:

- przebudowano 944 ha oraz przygotowano glebę pod nasadzenia wiosenne w 2004 roku na obszarze 1428 ha w nadleśnictwach województwa śląskiego,
- zalesiono nieużytki/grunty porolne, zgodnie z ustawą o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia, na powierzchni 294 ha,
- w ramach akcji „Posadź swoje drzewko” posadzono ok. 100000 sztuk sadzonek drzew i krzewów,
- wykonano nowe nasadzenia 620 szt. drzew, 7630 szt. krzewów, 3500 szt. bylin i roślinności okrywowej w parkach w Zawierciu, Reptach, Żywcu, Pilchowicach, Kochcicach,
- wykonano cięcia i zabiegi pielęgnacyjne 1859 drzew, przeprowadzono wycinkę drzew chorych w ilości 807 szt. oraz oczyszczono teren z samo-

siewek na powierzchni 11,64 ha w ramach prac pielęgnacyjnych w parkach zabytkowych w Żywcu, Czechowicach-Dziedzicach, Kozach, Ornontowicach, Pilchowicach, Istebnej, Reptach, Rybniku, Wodzisławiu, Zawierciu, Kochcicach,

- oczyszczono z samosiewek 15 ha terenu WPKiW w Chorzowie,
- kontynuowano działania dla ochrony przed szrotówkiem kasztanowcowiaczkiem,
- odbudowano populację rodzimego gatunku skorupiaka (raka szlachetnego) poprzez zakup i wsiedlenie 200 kg raków do cieków wodnych,
- wykonano 828 mb zapór w rejonie tras wędrówek płazów głównymi szlakami komunikacyjnymi na obszarze Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego,
- wykonano 4 ścieżki leśno-dydaktyczne w Nadleśnictwach Rudziniec, Rudy Raciborskie, Rybnik i Brynek: wykonano i zamontowano 117 tablic dydaktyczno-informacyjnych, wydano foldery informacyjne, wykonano ścieżkę dydaktyczną w zespole przyrodniczo-krajobrazowym Wielikąt,
- oznakowano 7 tras rowerowych w miejscowościach Jeleśnia, Ujsoły, Będzin, Mikołów, Starcza, Konopiska, Sośnicowice, o łącznej długości 30 km, umieszczono 80 tablic informacyjno-educacyjnych oraz wydano foldery informacyjne,
- przeprowadzono 34 konferencje, sympozja, szkolenia, w których wzięło udział 2545 uczestników, wydano 3815 egzemplarzy materiałów pokonferencyjnych i poseminaryjnych, przeprowadzono 114 prelekcji i warsztatów,
- zorganizowano olimpiady wiedzy ekologicznej (szczebel wojewódzki i krajowy) z udziałem 271 uczniów,
- zakupiono i wydano 37260 egzemplarzy książek, poradników, katalogów i biuletynów o tematyce ekologicznej,
- wydano 10700 egzemplarzy plakatów i ulotek informacyjnych, zakupiono i wydano 25500 egzemplarzy kalendarzy, terminarzy i zakładek,
- zorganizowano „Tydzień Ziemi”, przeprowadzono akcje: „Czysta Jura” oraz „Sprzątanie Świata”,
- objęto 3370 dzieci badaniami profilaktycznymi (w ramach walki z ołowicą) a profilaktyką zdrowotną w miejscu zamieszkania objęto ok. 1500 dzieci, z wyjazdów zdrowotnych skorzystało 39704 dzieci,
- prowadzono stałe badania w regionalnym systemie monitoringu środowiska,
- dokonano wapnowania gleb o podwyższonej kwasowości, zanieczyszczonych metalami ciężkimi i na terenach popowodziowych – wysiano 19463 ton wapna nawozowego na powierzchni 6720 ha.